

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Steampunkig ungdomsroman i briljant – och sällsynt – översättning från finskan
Lassén-Seger, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 02/10/2022

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lassén-Seger, M. (2022). Steampunkig ungdomsroman i briljant – och sällsynt – översättning från finskan: Recension av Siiri Enorantas *Stormsommars*. *Hufvudstadsbladet*, 32. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022102062607>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Steampunkig ungdomsroman i briljant – och sällsynt – översättning från finskan

Siiri Enoranta: *Stormsommars*. Övers. Mattias Huss. Förlaget, 2022

Medan finlandssvenska böcker för barn och unga ofta ges ut parallellt på finska, är det sorgligt sällsynt att finskspråkiga dito översätts till svenska. Förlaget trotsar enkelriktning med att ge ut finländska prisbelönta fantasyförfattaren Siiri Enorantas *Stormsommars* (orig. *Kesämyrsky*) som i fjol nominerades till Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris. Kulturgärningen dubbleras därmed då ytterst få av de nominerade nordiska titlarna går att läsa på sitt eget språk ens i de nordiska länderna.

Indigo – framtidens teknologi

Stormsommars utspelar sig i staden Queensbridge i ett England på tröskeln till industrialisering, med djupa klassklyftor och ett pyrande arbetaruppror. Framtidens teknologi baserar sig på den mytomspunna råvaran indigo, som kan påverka tyngdkraften. Med indigo som bränsle kan de rika och privilegierade snabbt susa fram i flygande farkoster, högt över gemene man som får traska i slaggen från de indigodrivna maskinerna.

Bokens tre protagonister, på tröskeln till tonåren, upplever en avgörande sommar tillsammans. Andrew är ny i stan och bländad av de populära syskonen Josh och Penelope Roy, vars välbärgade familj är involverad i indigoaffärer. Syskonen Roy är också medlemmar av Sotvingarna, ett av två skolgäng som delat upp staden mellan sig. Andrew drömmer om att bli en Sotvinge och får oväntat chansen att tillbringa sommaren på familjen Roys lyxiga residens Summersutton. Roy-klanens glamorösa värld – ledd av den karismatiska matriarken Amanda – är hisnande glittrig, men fylld av hemligheter, lögner och skrupellös egoism.

Lögn, lek och begär

Det kan först te sig märkligt (rentav kaxigt) att romanen utspelar sig i ett steampunk-aktigt England. Varför inte skriva finländsk fantasy med lokalfärg? Men Enoranta visar hastigt att hon vet exakt vad hon gör när hon låter romanens värld genomsyras av brittisk landskaps- och sekelskiftesromantik mixad med den brittiska barnbokens förkärlek för skolvärldens intrikata makthierarkier och barns mindre oskuldsfulla lekar utom synhåll för de vuxna.

Protagonisternas oskuldsfullhet har redan krackelerat. De lekar och maktkamper Sotvingarna ägnar sig åt för att utmana varandra och det rivaliserande gänget av arbetarbarn, Baggarna, är rentav livsfarliga. I gråzonen mellan barndom–ungdom, lek–allvar, upphör vanliga regler att gälla: ”Även denna nya sak hade Andrew lärt sig, att man inte alltid skulle säga saker rakt ut, utan att det för den skull var en lögn, det kunde vara en lek.” Penelopes prinsessroll skaver, likaså Joshs ställning som Sotvingarnas manipulativa ledare. Andrew studerar lugnt ”sina skolkamraters hierarki på samma sätt som han studerade matematik och skrivande” för att kunna närma sig Sotvingarna och syskonen Roy, men överväldigas av sitt starka begär till Josh. När ungdomarnas inre känslotumult och personliga konflikter krockar med den på ytan romantiserade sommaridyllen, laddas romanen som en tryckkokare färdig att brisera.

Musikalisk prosa

Enoranta är en orädd berättare och säker stilist. Ledigt luckrar hon upp könsstereotyper och inkluderar samkönad kärlek. Med intrikata berättargrepp uppmuntrar texten till läsning

mellan raderna, bortom intrigen. Innan sommaren på Summersutton har avgörande händelser ägt rum i ungdomarnas liv: drömmar har krossats, begär har väckts, svek har begåtts och rentav ett mord har bevittnats. Skickligt hålls läsaren på halster och får in i det sista pussla ihop de ledtrådar och fragment som an efter inflikas. Mordgåtan får sin lösning, men den bleknar i jämförelse med vad de unga protagonisterna inser och erfar om sig själva.

Mattias Huss' lysande översättning gör Enorantas färgrika språk och fingertoppskänsla för suggestiva miljöer full rättvisa. Måne inte Summersuttons tomma simbassäng är en blinkning till Monica Fagerholms amerikanska flicka? Villan ligger vid kusten där "[I]juset var gulare [...], luften var fuktig och vindpustarna som ångande kyssar." Vid första besöket upplever Andrew en starkt sinnlig närvaro: "[g]raset under skorna var spänstigt, känslan mot nacken var varm och sval och varm och sval när han gick under de stora ekarna som kantade trädgården, sol, lövverk, sol, lövverk." Prosan är ofta musikaliskt rytmisk, som när paret Roy högläser franska dikter för varandra: "Lätta stavelser som smälte in i varandra, mjuka jamanden, r-bokstävernas sandiga smatter". Ibland gör fru Roy "uppehåll för att smaka på det hon hörde", en uppmaning som lika väl kunde vara avsedd för Enorantas läsare.

Platt pärmbild

Ett riktigt bottennapp är däremot pärmbilden vars porträtt av romanens unga trojka totalt undergräver deras och romanens komplexitet. Vilket av dessa snutfagra dockansikten ska föreställa Andrew? Enligt boken är han rödhårig och finmig, betydligt alldagligare än syskonen Roy. Penelopes blick som är hård som is lyser också med sin frånvaro. Varför ge denna läckert intrikata roman ett omslag som för tankarna till lättsmält romance? Det är snudd på falsk marknadsföring.

Maria Lassén-Seger